

TÜRK-İŞ'İN EMPERYALİSTLERLE DANSI: 1970'Lİ YILLAR

Aydınlık Gazetesi, 18 Haziran 2019

Yıldırım Koç

Türkiye sendikacılık hareketi tarihinde kara sayfalardan biri, Türk-İş'in emperyalist ABD'nin AAFLI adlı örgütüyle olan ilişkisidir. AAFLI (Asya Amerika Hür Çalışma Enstitüsü) emperyalist Amerikan devletinin, Amerikan işverenlerinin ve Amerikan Sendikalar Federasyonu'nun (AFL-CIO) birlikte kurduğu ve büyük ölçüde devlet ve işverenler tarafından finanse edilen ve Amerikan Merkezi İstihbarat Örgütü'nün (CIA) etkili bir biçimde kullandığı bir örgüttür. Türk-İş'in AAFLI ile ilişkileri, milli menfaatlerimize büyük zarar vermiştir.

AAFLI İLE İLİŞKİLERİN KURULMASI

Türk-İş ile AAFLI arasındaki ilişkiler, 25 Mayıs 1971 tarihinde (ABD'nin Vietnam'daki saldırısı sürerken) Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç ve AAFLI yöneticisi Morris Paladino arasında imzalanan bir belge ile resmiyet kazandı. Bu belgede, "Türk işçi hareketi içinde ve dışındaki düşmanlara karşı özgürlüğün, bağımsızlığın ve sendikal demokrasinin etkinliğinin korunması için tekniklerin" öğrenilmesinde Türk-İş üyelerinin eğitilmesi için kapsamlı bir kampanyanın gerçekleştirileceği belirtiliyordu. Ayrıca, "milyonlarca" tarım işçisinin örgütlenmesi ve eğitilmesi için de bir kampanya gerçekleştirilecekti. Türk-İş içinde uluslararası ilişkiler bölümü kurulacaktı. Türk-İş Sendikacılık Koleji'nin çalışmaları güçlendirilecekti ve "illere ve köylere yaygınlaştırılacaktı".

SENDİKACILARA DÜNYAYI GEZME OLANAĞI

İlişkide ilk adım, Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç ile Eğitim Müdürü Ferit Azkara'nın 28 Mart-15 Nisan 1972 günleri Tahran, Yeni Delhi, Bangkok, Saygon, Manila, Tokyo, Hong Kong ve Beyrut'a yaptıkları gezi oldu. Bu gezi sırasında Tunç ve Azkara'nın seyahat giderleri AAFLI tarafından karşılandı ve kendilerine AAFLI tarafından harcırah ödendi.

1972 yılında da AAFLI eğitim seminerleri başlatıldı. Ayrıca, Türk-İş, AAFLI temsilcisi David Kaplan ile Doç.Dr.Toker Dereli'nin, AAFLI'nin düzenleyeceği araştırmacı yetiştirme çalışmaları için sendika ve federasyonlara yapacakları ziyaretlerde kendilerine yardımcı olunmasını istedi. AAFLI, düzenlediği toplantılara, Çalışma Bakanlığı'nı ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarındaki saygın isimleri davet etmeye özen gösterdi. Örneğin, 23-27 Mayıs 1972 günleri İzmir'de yapılan ve çok sayıda sendika başkanının katıldığı toplantıda, Türk-İş Genel Başkanı Seyfi Demirsoy, AAFLI yöneticisi Morris Paladino, Çalışma Bakanlığı Müsteşarı Prof.Dr.Rüçhan Işık, Doç.Dr.Toker Dereli, DPT Sosyal Planlama Dairesi Araştırma Şubesi Müdürü İcen Börtücene ve DPT'den uzman Nabi Dinçer birer konuşma yaptılar.

AAFLI'YE TEPKİLERE RAĞMEN İLİŞKİ SÜRDÜRÜLDÜ

1974 yılında AAFLI'nin çalışmalarına ilişkin eleştiriler gündeme gelmeye başladı. Sina Pamukçu'nun 11 Ocak 1974 günlü **Yeni Ortam** ve Engin Ünsal'ın 16 Ocak 1974 günlü **Halk** gazetelerinde yer alan uyarıcı yazıları üzerine, bu yazılardan çok rahatsız olan Morris Paladino 21 Şubat 1974 günü Türk-İş Genel Başkanı Halil Tunç'a bir mektup gönderdi.

Yılmaz Gümüüşbaş'ın 14 Mart 1976 tarihli **Cumhuriyet**'te yayımlanan yazısında, AAFLI Türkiye Bürosu sorumlusu Emanuel Boggs'un CIA ajanı olduğu ileri sürüldü. Daha sonraki günlerde, CHP İzmir Milletvekili Süleyman Genç ve 34 arkadaşı, Emanuel Boggs'un CIA ile ilişkileri ve CIA'nın Türkiye'deki faaliyetleri konusunda TBMM'de genel görüşme talebinde bulundu. Türk-İş'e bağlı Türkiye Gazeteciler Sendikası Ankara Şubesi ise 27 Haziran 1976 günü yayımladığı bir broşürde, AAFLI'nin CIA ile ilişkilerini gündeme getirdi. Bu broşür, **Milliyet**'in ilk sayfasında da yayımlandı.

Morris Paladino, Halil Tunç'a gönderdiği 1 Nisan 1976 tarihli telgrafta, Emanuel Boggs'a yönelik iddiaları reddetti ve Boggs'un AFL-CIO dışında hiçbir örgütle ilişkisinin olmadığını ileri sürdü. Emanuel Boggs, 29 Haziran 1976 günü Halil Tunç'a gönderdiği mektupta, TGS Ankara Şubesi'nin broşürüne ve Milliyet'te yayımlanan habere karşı çıkarak, yargıya başvurup başvurmamak konusunda Halil Tunç'un görüşünü sordu.

1980 yılı Mayıs ayında, ABD'de yayınlanan bir dergide, AAFLI'nin Türkiye'deki çalışmalarını özetleyen ve bu kuruluşun CIA ile bağlantısını anlatan bir yazı yer aldı (Kelly, J., "CIA and Labor in Turkey," **Counter Spy, The Magazine for People Who Need to Know**, Vol.4, No.2, Spring 1980, s. 6-9)

Bu ve benzeri eleştirilere rağmen Türk-İş ile emperyalist ABD devletinin finanse ettiği ve CIA ajanlarının cirit attığı AAFLI arasındaki ilişkiler sürdürüldü.

1970'li yıllarda Türk-İş yöneticilerinin emperyalist ABD devleti ile doğrudan ve dolaylı ilişkileri, milli menfaatlerimizle çelişiyordu. Türkiye'nin bağımsızlığını savunanlarla Türk-İş yöneticileri aynı gemide değillerdi.